

ÕPPEAINE	Muusika
ÕPPEAINE KIRJELDUS, SH LÕIMINGU PÕHIMÕTTED KURSUSTE VAHEL JA AINEÜLESELT, HINDAMISE ERISUSED	<p>Gümnaasiumi muusikat õpetatakse 10. klassis (1.kursus), 11.klassis (2.kursus) ja 12.klassis (3.kursus).</p> <p>Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.</p> <p>Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ning kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket.</p> <p>Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.</p> <p>Muusikaõpetuses tähtsustatakse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat; 2) loomingulist eneseväljendust; 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist; 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena; 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel; 6) õppija huvi ja isikupära. <p>Muusika õppeaine sisu on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud.</p> <p>Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) laulmine;

	<p>2) pillimäng; 3) omalooming; 4) muusika kuulamine.</p> <p>Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.</p> <p>Õpitemusi hinnatakse vastavalt kooli hindamisjuhendile eristavalt, mitteeristavalt või sõnaliste hinnangutega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid, võimalusel kaasatakse õpilased hindamise ja hindamisjuhendi loomise protsessi. Hindamisel tagatakse õpilasele võimalikult toetav keskkond.</p>
<p>GÜMNAASIUMI LÕPUKS TAOTLETAVAD TEADMISED, OSKUSED, HOIAKUD</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab helikultuuri eri ilminguid, teadvustab ja arendab muusikategevuste kaudu oma võimeid; 2) teadvustab ning mõistab muusika ja muusikalise suhtlemise rolli enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena, identiteedi kujundajana ning ümbritseva maailma mõtestajana; on kujundanud valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks; 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis vm); 4) teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana: väärtustab Eesti muusikatraditsioone ja on nende edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel; 5) seostab muusikat ja helikultuuri teiste eluvaldkondadega, mõistab kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia omavahelisi seoseid; 6) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi loometegevuses: julgeb katsetada, aktseptib enda ja kaaslaste muusikalise eneseväljenduse viise; 7) suhtub kriitilis-loovalt muusika ja kultuurimaastiku ilmingutesse, muusikaüritustel ja õppekäikudel kogetusse, oskab oma arvamusi teadmiste põhjal analüüsida ja tõlgendada; 8) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega; 9) mõistab enda õigusi ja kohustusi helikultuuri tarbijana, oskab hinnata muusikamaailmas tegutsevate inimeste tööd; 10) tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia kujundatud keskkonda.

<p>KURSUS 1 ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU, KONKREETSED LÕIMINGU NÄITED JA KÕIK ERISUSED, MIS ON KONKREETSE KURSUSEGA SEOTUD.</p>	<p>I kursus -kursus – "Uusaegse helikeele kujunemine"</p> <p>1. Teema: musitseerimine – osaoskused laulmine, pillimäng, omalooming</p> <p>Õpitulemused: Õpilane: 1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust; 2) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega; 3) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koorikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 4) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja/või kirjalikult; 5) musitseerib erinevates pillikoosseisudes, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi; 6) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste; 7) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone,(digi)kompositsioone, laulusaateid jm; 8) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu.</p> <p>Õppesisu: Laulmine</p> <p>1. Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.</p> <p>2. Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud.</p> <p>3. Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ erinevad helivältused, rütmifiguurid ja pausid; ◦ neljandiktaktimõõt ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõt; ◦ ühe võtmemärgiga helistikud (ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud); ◦ ühe-, kahe- ja kolmeosaline lihtvorm, rondo, variatsioonivorm; ◦ bassivõti repertuaarist tulenevalt.
--	--

	<p>Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad ka muusikalised oskussõnad: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt</p> <p>Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid. Pillimäng</p> <p>Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse põhikoolis omandatud pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes.</p> <p>Muusikaline omalooming</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lihtsate meloodiate ja erinevate muusikast lähtuvate tekstide loomine. Muusika loomine muusikaloo illustreerimiseks, nt kaanoni, rütmikaanoni, moteti loomine. 2. Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude loomine ja esitamine üksi või rühmas. Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega. 3. Omaloomingu katsetused erinevate tehnikate, nt beatbox, vocal percussion, ning rakenduste ja programmidega, nt BandLab, Ableton Live, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight, Audacity jt. <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel; 2) teab vanamuusikaga seotud Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi; 3) võrdleb käsitletud ajastute (keskaja, renessansi, baroki) üldkultuurilist tausta, mõistab muusika tähendust ja tähtsust ning rolli inimkonna ajaloos ja eri ajastuil;
--	---

- 4) eristab ja võrdleb muusikanäidete varal eri ajastute (keskaja, renessansi- ja barokiajastu) muusikat; põhjendab oma arvamust, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
- 6) leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi;
- 7) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga, tutvub muusikaga muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega;
- 8) kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi;
- 9) teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.

Õppesisu:

Muusika mõiste, muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurrahvastel.

Muusika väljendusvahendid. Meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur.

Keskaeg. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Gregooriuse laul, missa ülesehitus, mitmehäälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur ja pillid.

Renessanss. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika, reformatsioon ja muutused kirikumuusikas. Žanre tutvustatakse heliloojate loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.

Vanamuusika Eestis. Ansamblid Vox Clamantis, Hortus Musicus, Rondellus; varasemast muusikast inspireerunud heliloojad, nt Arvo Pärt, Cyrillus Kreek, Urmas Sisask jt; festivalid, nt Viljandi, Haapsalu ja Tartu vanamuusikafestival jt.

Lõiming teiste õppeainetega:

Eesti keel. Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs; teadlik kirjutamine, sh teksti eesmärgistamine, adresseerimine, põhiidee sõnastamine, materjali kogumine ja süstematiseerimine, allikate refereerimine ja usaldusväarsuse hindamine, andmete võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine; arutlev ja kriitiline kirjutamine; keele teadvustamine rahva ja riigi identiteedi osana; suuline esinemine; ratsionaalsete, emotsionaalsete ja eetiliste argumentide kasutamine ja eristamine; suulise ja kirjaliku teksti konspekterimine ja kokkuvõtte tegemine; erinevate aime- ja teadustekstide lugemine ja mõistmine; teabeotsinguoskuste tõhustamine; teaduslike, ajakirjanduslike, arutlevate, arvamuslimike vm tekstide lugemine ja koostamine; muusika oskussõnavara omandamine; laulusõnade tähenduse selgitamine; laulusõnade loomine.

	<p>Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuse kogemine, kogumine ja säilitamine; rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid; folkloor internetis ja avalikus ruumis; antiikmütide, piiblitugude, kirjanduslike arhetüüpide käsitlemine muusikateostes; eri ajastutele ja stiilidele iseloomulikud tunnused ja žanrid nii muusikas kui ka kirjanduses; eri ajastute ja stiilide luule laulutekstidena; rahvuslik ärkamisaeg; eesti kultuuritegelased paguluses.</p> <p>Kehaline kasvatus. Hingamine; rüht; koordineerimine; rütm; mäng kehapillil; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste tantsud; tippportlane versus tippmuusik.</p> <p>Kunst. Erinevate ajalooajalooperioodide eetilised ja esteetilised seisukohad. Kunstistiilidele omaste tunnuste avaldamine erinevates kujutava kunsti valdkondades ja muusikas. Muusika ja kunsti arenguloo seosed, sealhulgas eesti muusika ja eesti kunsti arenguloo seosed. Teose, autori ja loomingu määratlus; esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika; ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film); nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja performance, nüüdisteater, installatiivne ja uusmeedia kunst jms). Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd või loomingulised projektülesanded: video, animatsiooni, performance'i, etenduse, maali vms helindamine; videoklipi loomine kultuuriväärtuslikest ehitistest ja selle helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.</p> <p>Bioloogia. Hingamine ja hingamisorganid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastreerimise vahendid, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine vaimne tervis, muusika teraapiline mõju.</p> <p>Füüsika. Akustika: heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli omaduste mõõtühikud, kaja, müra; muusikatööstus - valgus ja valgustehnika, helivõimendus, akustilised instrumendid versus elektrofonid; muusika mõiste, muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurirahvastel. Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, erinevad kultuurid; kultuuri ja ühiskonna areng</p> <p>Keemia. Pillide materjalid.</p> <p>Matemaatika. Uurimuslike ülesannete lahendamine statistiliste või muude matemaatiliste meetodite abil; andmete lugemine joonistelt; taktimõõt kui aritmeetilise jada vahe; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).</p>
--	---

	<p>Ajalugu. Erinevatele ajastutele omane ideoloogia, selle kujunemine seoses ühiskonna arengu, usu ja teadussaavutustega. Eetilised ja esteetilised seisukohad, mille kaudu on võimalik aru saada teatud perioodil loodud muusikat. Erinevate ajalooajalooperioodide peegeldused Eesti ja Euroopa muusikakultuuris, oluliste ajaloosündmuste kajastumine muusikateoste teemana; muusika ajaloo mõjutajana; informatsiooni tõlgendamine. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Muusika roll Eesti ajaloos, ajaloosündmuste mõju eesti muusikale.</p> <p>Inimeseõpetus. Väärtused: perekond, traditsioonid, tavad ja kombed. Suhted. Eneseanalüüs: väärtused, huvid, hobid. Vaimne heaolu ja tervis.</p> <p>Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond. Sotsiaalsed suhted. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine. Meedia ja teave. Autoriõigused.</p> <p>Võõrkeeled. Riigid, rahvad, nende kultuur ja heliloojad, interpreedid. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide häälde hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.</p> <p>Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused.</p> <p>Võõrkeelsed pilliõppe-, noodigraafika-, helitöötlusprogrammid ja elektroonilise muusika loomise programmid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.</p>
<p>KURSUS 2 ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU, KONKREETSED LÕIMINGU NÄITED JA KÕIK ERISUSED, MIS ON KONKREETSE KURSUSEGA SEOTUD.</p>	<p>II kursus – "Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas"</p> <p>1. Teema: musitseerimine – laulmine, pillimäng, omalooming</p> <p>Õpitulemused: Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust; 2) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega; 3) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 4) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja/või kirjalikult; 5) musitseerib erinevates pillikoosseisudes, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi;

- 6) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (laulusõnad jm);
 7) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone, laulusaateid jm;
 8) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu.

Õppesisu:

Laulmine

1. Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.

Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimuusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud. Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad:

- erinevad helivältsused, rütmifiguurid ja pausid;
- neljandiktaktimõõt ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõt;
- ühe võtmemärgiga helistikud (ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud);
- ühe-, kahe- ja kolmeosaline lihtvorm, rondo, variatsioonivorm;
- bassivõti repertuaarist tulenevalt.

Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad ka muusikalised oskussõnad: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt

Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi.

Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori.

Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid.

Pillimäng

Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

Süvendatakse põhikoolis omandatud pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

1. Lihtsate meloodiate ja erinevate muusikast lähtuvate tekstide loomine.

2. Muusika loomine muusikaloo illustreerimiseks akustiliselt või digitaalselt, nt maalide, raamatute, ajalooliste sündmuste, isikute, muusikalavastuste libretode helindamine.

Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude loomine ja esitamine üksi või rühmas.

Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega. Omaloomingu katsetused erinevate tehnikate, nt beatbox, vocal percussion, ning rakenduste ja programmidega, nt BandLab, Ableton Live, BeepBox, GarageBand, Musescape, Noteflight, Audacity jt.

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel;
- 2) teab Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi;
- 3) võrdleb käsitletud ajastute (klassitsismi- ja romantismiajastu) üldkultuurilist tausta, loob seoseid varasemate aegade ja nüüdisaja muusikakultuuri vahel ning mõistab muusika rolli eri ajastuil;
- 4) eristab ja võrdleb muusikanäidete varal eri ajastute muusikat; põhjendab oma arvamust, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
- 5) leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi;
- 6) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- 7) väljendab oma arvamust ning analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid muusikaüritusi ja õppekäike, rakendades omandatud teadmisi ning muusikasõnavara;
- 8) kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi; 9) teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.

Õppesisu

Barokk. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Kontsertstiil, õukonnamuusika, ooperi

kujunemine, kirikumuusika uued žanrid: kantaat, oratoorium, passioon. Instrumentaalmuusika areng - uued vormid ja žanrid ning pillid. Žanre tutvustatakse heliloojate (nt Claudio Monteverdi, Georg Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi jt) loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.

Klassitsism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Instrumentaalmuusika vormid ja žanrid, klassikalise sümfooniaorkestri kujunemine, ooperi areng. Viini klassikud Franz Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven. Žanre tutvustatakse heliloojate loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.

Romantism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Kammerlaul, instrumentaalsed väikevormid, orkestrimuusika areng, programmiline muusika (sümfooniline poem ja süit), lavamuusika areng (ooper, operett, ballett). Rahvuslikud koolkonnad. Žanre tutvustatakse heliloojate (nt Franz Schubert, Robert Schumann, Fryderyk Chopin, Ferenc Liszt, Hector Berlioz, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Pjotr Tšaikovski, Edvard Grieg, Jean Sibelius jt) loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu. Klassitsismi- ja romantismiajastu muusika Eesti teatrites ja kontserdisaalides nüüdisajal, klassikalised esituskoosseisud: sümfooniaorkestrid, kammeransamblid, koorid; interpreedid.

Lõiming:

Eesti keel. Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs; teadlik kirjutamine, sh teksti eesmärgistamine, adresseerimine, põhiidee sõnastamine, materjali kogumine ja süstematiseerimine, allikate refereerimine ja usaldusvääruse hindamine, andmete võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine; arutlev ja kriitiline kirjutamine; keele teadvustamine rahva ja riigi identiteedi osana; suuline esinemine; ratsionaalsete, emotsionaalsete ja eetiliste argumentide kasutamine ja eristamine; suulise ja kirjaliku teksti konspekterimine ja kokkuvõtte tegemine; erinevate aime- ja teadustekstide lugemine ja mõistmine; teabeotsinguoskuste tõhustamine; teaduslike, ajakirjanduslike, arutlevate, arvamuslimike vm tekstide lugemine ja koostamine; muusika oskussõnavara omandamine; laulusõnade tähenduse selgitamine; laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuse kogemine, kogumine ja säilitamine; rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid; folkloor internetis ja avalikus ruumis; antiikmütide, piiblitlugude, kirjanduslike

	<p>arhetüüpide käsitlemine muusikateostes; eri ajastutele ja stiilidele iseloomulikud tunnused ja žanrid nii muusikas kui ka kirjanduses; eri ajastute ja stiilide luule laulutekstidena; rahvuslik ärkamisaeg; eesti kultuuritegelased paguluses.</p> <p>Kehaline kasvatus. Hingamine; rüht; koordineerimine; rütm; mäng kehapiiril; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste tantsud; tippportlane versus tippmuusik.</p> <p>Kunst. Erinevate ajalooajalooperioodide eetilised ja esteetilised seisukohad. Kunstistiilidele omaste tunnuste avaldamine erinevates kujutava kunsti valdkondades ja muusikas. Muusika ja kunsti arenguloo seosed, sealhulgas eesti muusika ja eesti kunsti arenguloo seosed. Teose, autori ja loomingu määratlus; esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika; ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film); nüüdisaegsed mitmemeeelised kunstinähtused (video ja performance, nüüdistirkus, installatiivne ja uusmeedia kunst jms). Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd või loomingulised projektülesanded: video, animatsiooni, performance'i, etenduse, maali vms helindamine; videoklipi loomine kultuuriväärtuslikest ehitistest ja selle helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.</p> <p>Bioloogia. Hingamine ja hingamisorganid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastraatlauljad, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine vaimne tervis, muusika teraapiline mõju.</p> <p>Füüsika. Akustika: heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli omaduste mõõtühikud, kaja, müra; muusikatööstus - valgus ja valgustehnika, helivõimendus, akustilised instrumendid versus elektrofonid; muusika mõiste, muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurirahvastel.</p> <p>Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, erinevad kultuurid; kultuuri ja ühiskonna areng</p> <p>Keemia. Pillide materjalid.</p> <p>Matemaatika. Uurimuslike ülesannete lahendamine statistiliste või muude matemaatiliste meetodite abil; andmete lugemine joonistelt; taktimõõt kui aritmeetilise jada vahe; osa leidmine tervikust (vormiõpetus). Ajalugu. Erinevatele ajastutele omane ideoloogia, selle kujunemine seoses ühiskonna arengu, usu ja teadussaavutustega. Eetilised ja esteetilised seisukohad, mille kaudu on võimalik aru saada teatud perioodil loodud muusikat. Erinevate ajalooajalooperioodide peegeldused Eesti ja Euroopa muusikakultuuris, oluliste ajaloosündmuste kajastamine muusikateoste teemana; muusika ajaloo mõjutajana; informatsiooni tõlgendamine. Ajaloo isikustamine heliloojate ja</p>
--	---

	<p>interpretide elulugude käsitlemisel. Muusika roll Eesti ajaloos, ajaloosündmuste mõju eesti muusikale.</p> <p>Inimeseõpetus. Väärtused: perekond, traditsioonid, tavad ja kumbed. Suhted. Eneseanalüüs: väärtused, huvid, hobid. Vaimne heaolu ja tervis.</p> <p>Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond. Sotsiaalsed suhted. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine. Meedia ja teave. Autoriõigused.</p> <p>Võõrkeeled. Riigid, rahvad, nende kultuur ja heliloojad, interpreedid. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.</p> <p>Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused.</p> <p>Võõrkeelsed pilliõppe-, noodigraafika-, helitöötlusprogrammid ja elektroonilise muusika loomise programmid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.</p>
<p>KURSUS 3 ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU, KONKREETSED LÕIMINGU NÄITED JA KÕIK ERISUSED, MIS ON KONKREETSE KURSUSEGA SEOTUD.</p>	<p>III kursus - Eesti muusikalugu</p> <p>1. Teema: musitseerimine – osaoskused laulmine, pillimäng, omalooming</p> <p>Õpitulemused: Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust; 2) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega; 3) laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; 4) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja/või kirjalikult; 5) musitseerib erinevates pillikoosseisudes, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi; 6) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste; 7) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone,(digi)kompositsioone, laulusaateid jm; 8) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu. <p>Õppesisu:</p>

	<p>Laulmine</p> <p>1. Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.</p> <p>2. Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimuusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud.</p> <p>3. Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ erinevad helivältsused, rütmifiguurid ja pausid, ◦ neljandiktaktimõõt ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõt; ◦ ühe võtmemärgiga helistikud (ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud); ◦ ühe-, kahe- ja kolmeosaline lihtvorm, rondo, variatsioonivorm; ◦ bassivõti repertuaarist tulenevalt. <p>Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad ka muusikalised oskussõnad: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt</p> <p>Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid.</p> <p>Pillimäng</p> <p>Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse põhikoolis omandatud pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes. Muusikaline omalooming</p> <p>Muusikaloo illustreerimiseks muusika loomine, nt regilaulu ja uuema rahvalaulu teksti ja / või viisi loomine, aleatoorilise heliteose loomine jt.</p> <p>2. Muusikapalade / rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide loomine akustiliselt ja / või digitaalselt, nt maalide, raamatute, ajalooliste sündmuste, isikute, muusikalavastuste libretode helindamine.</p> <p>3. Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega.</p> <p>4. Omaloomingu katsetused erinevate tehnikate, nt beatbox, vocal percussion, ning rakenduste ja programmidega, nt</p>
--	---

BandLab, Ableton Live, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight, Audacity jt.
 Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused:

Õpilane:

1. leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel;
2. teab Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi; tunneb eesti pärimusmuusikat, rahvusliku muusikakultuuri sünni- ja arengulugu ning loob seoseid Eesti muusikakultuuri mineviku ja nüüdisaja vahel;
3. võrdleb käsitletud ajastute (keskaja, renessansi, baroki, klassitsismi, romantismi, 20. sajandi) üldkultuurilist tausta; loob seoseid varasemate aegade ja nüüdisaja muusikakultuuri vahel ning mõistab muusika rolli eri ajastuil;
4. eristab ja võrdleb muusikanäidete varal eri ajastute muusikat; põhjendab oma arvamust, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
5. leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi;
6. teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
7. väljendab oma arvamust ning analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid muusikaüritusi ja õppekäike, rakendades omandatud teadmisi ning muusikasõnavara;
8. kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi;
9. teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.

Õppesisu:

Pärimusmuusika. Folkloor, regilaul ja regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud, uuem rahvalaul, laulumängud. Pärimusmuusika seosed nüüdisajaga. Muusikanäited eesti pärimusmuusikast.

- Rahvuslikkuse kujunemine Eesti muusikas. Koorikultuuri ja laulupidude traditsiooni kujunemine ning seosed nüüdisajaga. Esimesed rahvuslikud heliloojad.

Muusikanäidete valik järgmiste heliloojate loomingust:

	<p>Aleksander Kunileid, Friedrich Saebelman, Karl August Hermann.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20. sajandi I poole muusikastiilid ja suunad (hilisromantism, impressionism, ekspressionism, neoklassitsism). Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Muusikastiile tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Gustav Mahler, Richard Strauss, Claude Debussy, Maurice Ravel, Igor Stravinski, Arnold Schönberg jt. Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. 20. sajandi I poole muusikastiilide ja suundade mõjud Eesti heliloojate loomingus. Eesti esimesed professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaalsümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, vokaal- ja instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas. Muusikanäidete valik järgmiste heliloojate loomingust: Miina Härma, Mihkel Lüdig, Rudolf Tobias, Artur Kapp, Mart Saar, Cyrillus Kreek, Heino Eller, Evald Aav, Eduard Tubin jt. • Ülevaade 20. sajandi II poole muusikastiilidest ja -suundadest (avangardism, postmodernism). Muusikastiile tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass jt. • Eesti muusika ja muusikaelu 20. sajandi II poolel. 20. sajandi II poole muusikasuundade peegeldused eesti koori- ja instrumentaalmuusikas. Uued suunad 21. sajandil. Rahvuskultuuri kaotused 1940-1955, süvamuusika arengusuunad nõukogude okupatsiooni tingimustes, laulev revolutsioon, muusika taasiseseisvunud Eestis. Muusikanäited valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Eduard Tubin, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Ester Mägi, Eino Tamberg, Jaan Rääts, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Raimo Kangro, Alo Mattiisen, Urmas Sisask, Erkki-Sven Tüür, Peeter Vähi, Sven Grünberg, Helena Tulve, Tõnu Kõrvits, Pärt Uusberg, Jüri Reinvere, Alisson Kruusmaa jt. <p>Lõiming teiste õppeainetega:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti keel. Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs; teadlik kirjutamine, sh teksti eesmärgistamine, adresseerimine, põhiidee sõnastamine, materjali kogumine ja süstematiseerimine, allikate refereerimine ja
--	---

	<p>usaldusväärseuse hindamine, andmete võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine; arutlev ja kriitiline kirjutamine; keele teadvustamine rahva ja riigi identiteedi osana; suuline esinemine; ratsionaalsete, emotsionaalsete ja eetiliste argumentide kasutamine ja eristamine; suulise ja kirjaliku teksti konspekterimine ja kokkuvõtte tegemine; erinevate aime- ja teadustekstide lugemine ja mõistmine; teabeotsinguoskuste tõhustamine; teaduslike, ajakirjanduslike, arutlevate, arvamuslimike vm tekstide lugemine ja koostamine; muusika oskussõnavara omandamine; laulusõnade tähenduse selgitamine; laulusõnade loomine.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuse kogemine, kogumine ja säilitamine; rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid; folkloor internetis ja avalikus ruumis; antiikmütide, piiblilugude, kirjanduslike arhetüüpide käsitlemine muusikateostes; eri ajastutele ja stiilidele iseloomulikud tunnused ja žanrid nii muusikas kui ka kirjanduses; eri ajastute ja stiilide luule laulutekstidena; rahvuslik ärkamisaeg; eesti kultuuritegelased paguluses. ● Kehaline kasvatus. Hingamine; rüht; koordinatsioon; rütm; mäng kehapillil; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste tantsud; tippportlane versus tippmuusik. Kunst. Erinevate ajalooajalooperioodide eetilised ja esteetilised seisukohad. Kunstistiilidele omaste tunnuste avaldamine erinevates kujutava kunsti valdkondades ja muusikas. Muusika ja kunsti arenguloo seosed, sealhulgas eesti muusika ja eesti kunsti arenguloo seosed. Teose, autori ja loomingu määratlus; esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika; ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film); nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinahtused (video ja performance, nüüdistesirkus, installatiivne ja uusmeedia kunst jms). Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd või loomingulised projektülesanded: video, animatsiooni, performance'i, etenduse, maali vms helindamine; videoklipi loomine kultuuriväärtuslikest ehitistest ja selle helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. ● Bioloogia. Hingamine ja hingamiselundid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastraatlauljad, kuulmine,
--	---

	<p>kuulmisorgan, absoluutne kuulmine vaimne tervis, muusika teraapiline mõju.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Füüsika. Akustika: heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli omaduste mõõtühikud, kaja, müra; muusikatööstus - valgus ja valgustehnika, helivõimendus, akustilised instrumendid versus elektrofonid ; muusikamõiste, muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurrahvastel. ● Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, erinevad kultuurid; kultuuri ja ühiskonna areng ● Keemia. Pillide materjalid. ● Matemaatika. Uurimuslike ülesannete lahendamine statistiliste või muude matemaatiliste meetodite abil; andmete lugemine joonistelt; taktimõõt kui aritmeetilise jada vahe; osa leidmine tervikust (vormiõpetus). ● Ajalugu. Erinevatele ajastutele omane ideoloogia, selle kujunemine seoses ühiskonna arengu, usu ja teadussaavutustega. Eetilised ja esteetilised seisukohad, mille kaudu on võimalik aru saada teatud perioodil loodud muusikat. Erinevate ajalooperioodide peegeldused Eesti ja Euroopa muusikakultuuris, oluliste ajaloosündmuste kajastumine muusikateoste teemana; muusika ajaloo mõjutajana; informatsiooni tõlgendamine. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Muusika roll Eesti ajaloos, ajaloosündmuste mõju eesti muusikale. ● Inimeseõpetus. Väärtused: perekond, traditsioonid, tavad ja kombed. Suhted. Eneseanalüüs: väärtused, huvid, hovid. Vaimne heaolu ja tervis. ● Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond. Sotsiaalsed suhted. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine. Meedia ja teave. Autoriõigused. ● Võõrkeeled. Riigid, rahvad, nende kultuur ja heliloojad, interpreedid. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppe-, noodigraafika-, helitöötlusprogrammid ja elektroonilise muusika loomise programmid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.
--	---

